

“REVOLUSJON”

Siden 1997 har jagerflyflåten gjennomgått tre omfattende teknologiske oppdateringer i forbindelse med Mid Life Update (MLU).

I mars 2004 ble den siste – M3 – operativt evaluert ved Ørland hovedflystasjon av EAW-landene Danmark, Nederland, Belgia og Norge. M3 er kort og godt forberedelse til et nettverksbasert

kampflyvåpen med landmobile enheter, nye fregatter, missiltorpedobåter og luftvern som viktige samhandlende sensorer og plattformer; taktiske brikker som er avhengige av hverandre!

MULTIROLLEFLY: Innføring av Link 16, muligheter for å levere GPS-styrte våpen, nytt hjelmikte og innføring av målbelysningspod i F-16; i sum en kvalitetsøkning av dimensjoner for kampflyvåpenet. Målbelysningsutstyret skaffer en rask oversikt over situasjonen på bakken eller i lufta og er en effektiv informasjonssamler for land-, sjø- og luftbaserte enheter. – Det betyr at jagerflyet også har en viktig funksjon i å innhente viktig informasjon som grunnlag for våre politiske og militære beslutningstagere. For eksempel kan slik informasjon komme til nytte i forbindelse med sivile ulykker, militære episoder og krisehåndtering, sier Morten Klever, sjef 132. luftving. På bildet testflyger Frode André Evensen.

Foto: Trond Høyvik/
Bodø hovedflystasjon

– Norge har satsset mye penger og ressurser på å oppgradere jagerflyflåten. Den enheten som dro til Kirgisistan i 2002 var i en helt annen teknologisk klasse enn den vi sendte til Italia og Allied Force i 1999. Kall gjerne tiden etter Midlife Update en revolusjon. Utviklingen er rivende!

GENERALMAJOR STEIN ERIK NODELAND

Norge vil også bidra med fire F-16 jagerfly i tre måneder. Disse skal operere ut fra Kabul, men vil raskt kunne være tilstede over hele Nord-Afghanistan. Flyene er avgjørende for løsningen av ISAFs oppgaver. De hjelper NATOs bakkestyrker i å sette seg i respekt overfor lokale krigsherrer, og viser befolkningen at den kan stole på NATOs beskyttelse. Flyene øker også sikkerheten betydelig for våre kvinner og menn i uniform som er spredt over store avstander på bakken.

FORSVARSMINISTER ANNE-GRETE STRØM-ERICHSEN I OSLO MILITÆRE SAMFUND 09 01 2006

Foto: Hanne Olafsen

Foto: Hanne Olafsen

Foto: Hanne Olafsen

Foto: Knut Arne Hauge

- **Utgiver:** 132. luftving/Bodø hovedflystasjon. Januar 2006
- **Redaksjon:** Kaptein Hanne Olafsen og major Ola K. Christensen (Informasjonskontoret Bodø hovedflystasjon)
- **Trykk:** Merkur-trykk as
- **Layout og ombrekking:** Dahlby Grafiske
- **Forsideillustrasjoner:** Sissel Amundsen og NORDETMAN

OPERATION AFGHAN FALCON

Luftforsvaret
Royal Norwegian Air Force

*“F-16 bidraget vil være en enorm ressurs for
våre soldater, først og fremst som styrkebeskyttelse”*

BRIGADER KJELL-OVE ORDERUD SKARE/HÆRENS STYRKER

FORSVARSNETT 05 01 2006

www.mil.no/luft

FEBRUAR - MAI 2006

DAWLAT ISLAAMI AFGHAANISTAAN

Afghanistan er mest kjent for sin motstand mot den russiske invasjonen i 1979. Etter at Sovjetunionen måtte trekke seg ut i 1988, ble det gjenværende kommunistiske styret årsak til lang og blodig borgerkrig mellom de ulike grupperingene fra motstandskampen som varte frem til 1996. Da overtok Taliban makten og innførte et strengt religiøst regime. Dette regimet brakte orden i et kaotisk land, men bidro også til at landet ble et fristed for internasjonale religiøse fanatikere og terrorister, blant dem Al-Qaida, ledet av Osama Bin Laden.

Etter terroranslaget i New York 11. september 2001 ble Taliban-regimet styrtet i den amerikansk ledede Operation Enduring Freedom.

Minst 95 prosent av befolkningen i Kabul ønsker at ISAF blir i Afghanistan. Dette kommer frem i undersøkelser som sivile bedrifter gjennomfører for ISAF. Styrkene scorer høyt på troverdighet og tillit.

FORSVARSNETT 25 11 2005

FAKTA

- Styreform:Republikk
- Flateinnhold:647 500 km²
- Hovedstad:Kabul
- Befolkning:Ca. 28,7 mill. innb. (2003)
- Folketetthet:44,4 pr. km²
- Forventet levealder:47,0 år
- Spedbarnsdødelighet:142,5 pr. 1000
- Religion: Islam (sunnisme 84%, sjiiisme 15%)
- Språk:Pashto, dari (begge off.), mange minoritetsspråk
- Myntenhet:Afghani
- BNP pr. innb:\$ 700 (2002)
- Eksportartikler: Tørket frukt, nøtter, tepper, skinn, bomull
- Nasjonaldag:19. august (kilde: Caplex)

Foto: Torgeir Haugaard/FMS

Foto: Torgeir Haugaard/FMS

Foto: Sissel Amundsen/FMS

INTERNATIONAL SECURITY ASSISTANCE FORCE (ISAF)

MANDAT:

- Bonn-avtalen av 6. 12. 2001. FN-mandat

PERSONELLSTYRKE:

- Ca. 9 300. Økes til ca. 15 000

KOMMANDOFORHOLD:

- Opprettet som en koalisjonsoperasjon
- Operasjonene iverksatt februar 2002 under hhv britisk, tyrkisk og tysk/nederlandsk ledelse
- ISAF underlagt Nato-kommando 11 08 2003

OPPDAG:

- Støtte den lovlig valgte regjeringen i Afghanistan med tanke på sikkerhet og bevegelsesfrihet i landet, og dermed støtte gjenoppbyggingen av landet
- ISAF assisterer det nasjonale politiet samt støtter rekruttering og trening. Videre bistår ISAF med å utdanne den nye nasjonale hæren
- ISAF jobber tett med afghanske myndigheter, FN-instanser, internasjonale organisasjoner og frivillige organisasjoner

F-16 DETASJEMENTET

Storingsvedtak av 09 11 2005.

ANTALL FLY/PERIODE:

Fire F-16 i perioden 12. februar – ultimo mai

ANTALL PERSONELL:

Ca. 90 personer

KOMMANDOFORHOLD:

Inngår i en nederlandsk enhet direkte underlagt sjefen for ISAF. Norsk liaisonoffiser ved ISAFs hovedkvarter for å ivareta norske interesser, blant annet engasjementsregler (ROE) i forhold til ISAFs mandat, folkerettslige forpliktelser

DEPLOYERINGSOMRÅDE:

Kabul International Airport (KAIA)

OPPDAG/ROLLE:

- Demonstrere internasjonal tilstedeværelse
- Overvåking/informasjonsinnhenting
- Avskrekke (show of force). Gi ISAF-bakkestyrker ildstøtte i kritiske situasjoner
- Vil blant annet samarbeide med FAC-lag
- Vil i helt spesielle situasjoner – nødstilfelle – kunne bistå OEF-personell på bakken

BEVÆPNING:

- Luft-til-luft-våpen
- Luft-til-bakke-våpen

ISAF OG NORGE – MILITÆRE BIDRAG 2006 (kontingent IX)

Hæren omgrupperer og trekker ut hovedstyrken fra Kabul og konsentrerer styrkebidraget til nord i området Mazar-e-Sharif.

- En hurtig utrykningsstyrke (Quick Reaction Force) – ca. 180 personer
- Sanitetsэлеment
- Transportkontrollelement (MOVCON)
- Logpersonell til fremskutt forsyningsbase i Mazar-e-Sharif
- Stabspersonell ved ISAF HQ
- Personell i, herunder ledelse for, Provincial Reconstruction Team (PRT)
- F-16 detasjement
- Brann- og redningspersonell ved KAIA

ISAFs utvidelse til stadig flere provinser øker kravene til styrkenes sikkerhet. Dette gjelder særlig utvidelse sørover. I dag er ISAF etablert i nord og i vest. Alliansen står foran ytterligere utfordringer knyttet blant annet til motstandsaktivitet fra opprørsbevegelser og fra ulike kriminelle grupperinger, til etniske motsetninger og til narkotikaproduksjon. Etter hvert som ISAF utvider sørover og østover vil sikkerhets-situasjonen kunne bli vanskeligere, og NATO-styrken vil kunne møte trusler fra Taliban og restelementer fra Al-Qaida.

FORSVARSMINISTER ANNE-GRETE STRØM-ERICHSEN I STORTINGET 09 11 2005

Foto: NORDETMAN

DET HANDLER OM RESPEKT –

– Forsvarets kjerneverdier **RESPEKT, ANSVAR og MOT** er tre gode ord som kan sammenfatte virksomheten vår, enten det er hjemme i Norge eller når Forsvarets jagerflystyrke skal operere ut fra Kabul i Afghanistan, mener detasjementsjefen for det norske F-16 bidraget, oberstløytnant Jarle Nergård.

Respekt for den jobben som skal gjøres og det regelverket en skal operere innenfor. *Ansvar* for egne handlinger. *Mot* for å stå inne for egne meninger og stå opp når noe strider mot egen integritet.

– Forsvarets kjerneverdier skal gjennomsyre det vi holder på med og det skal være en basis for hvordan vi opptrer, både operativt og personlig, sier Nergård.

Tidligere skarpe oppdrag og internasjonale øvelser gjør at det norske luftforsvaret er høyt respektert og at kampflyene er en etterspurt kapasitet. Utstyret er av ypperste klasse og styrken er godt trent for innsats ute i verden der det trengs hjelp. Operasjon Afghansk Falk er det fjerde oppdraget på bare seks år.

HØYT TRUSSELNIVÅ

I tre måneder skal det norske kampflydetasjementet inngå i International Security Assistance Force (ISAF). Tidligere har norske F-16 deltatt i Natos luftkampanje mot Serbia i 1999, i den

amerikansk ledede Operation Enduring Freedom i 2002/03 og sist i Litauen 2005.

– Det som gjør denne operasjonen annerledes enn tidligere operasjoner, er at vi skal operere kampflyene ut i fra en base i et fareområde med høyt trusselnivå, både mot personell og fly, sier Nergård. Og fortsetter: – Vi gjør vårt beste for å gjøre trusselen så lav som mulig, og vi er en militær organisasjon med evne for fred og vilje for strid. Med det personelloppsettet, den organisasjonen og den beskyttelsen vi får på basen

HJEMMESTØTTE

Består av offiserer som skal bidra med den hjelpen det er mulig å gi og skape så mye trygghet som mulig innenfor de ressursene som er tildelt. I den perioden personellet er i Kabul etableres en døgnbemannet vakttelefon. Hjemmestøtten sørger for at de hjemme får jevnlig informasjon, en samtalepartner for de som ønsker det og inviterer og tilrettelegger for felles sosiale arrangement.

risiko, men Nergård mener styrken er godt forberedt for den jobben som skal gjøres.

– Vi har profesjonelle og faglig dyktige folk som kan sitt håndverk! Daglig trening hjemme og viktige øvelser i inn- og utland danner grunnlaget og forutsetningen for at vi nå er godt forberedt på den

så mener vi at den operative risikoen er innenfor det akseptable. Ethvert oppdrag innebærer en viss

– Vi har selvsagt en rolle å spille i Afghanistan – og er et nødvendig bidrag slik at det internasjonale samfunn kan gjøre jobben sin. Men ISAFs jobb er IKKE krigføring, men en fredsstøttende operasjon – det er viktig for oss å vite. Detasjementet er altså en av flere vesentlige forutsetninger for at bakkestyrkene kan løse oppdraget sitt – der det overordnede målet altså er at afghanske myndigheter lykkes med å etablere en livskraftig nasjon.

Foto: Trond Høyvik

ANSVAR – MOT

jobben vi skal gjøre i Afghanistan, understreker han.

VIKTIG Å TA VARE PÅ DE HJEMME

Selv om jagerflyene er et høypotent våpensystem med høy hastighet, lang rekkevidde og høy presisjon er Afghansk Falk en del av en fredsstøttende operasjon hvor bruk av våpen ikke er det primære. Bidraget er med på å understøtte den afghanske regjeringens myndighetsutøvelse.

– Virkemiddelet må være tilpasset den rammen man opererer innenfor. I militære operasjoner er det ikke alltid slagkraft i form av våpenbruk som er det som gjør at man oppnår det man vil. En situasjon kan tilspisse seg på bakken og man tilkaller flyene. Når en motstander hører og skjønner at det er fly i lufta så de-eskaleres situasjonen uten våpenbruk. Vi håper det er slik det vil fungere når vi er i Afghanistan også, sier Nergård som til daglig er sjef ved 332 skvadronen i Bodø og har jobbet 18 år i Forsvaret.

I tillegg til sjef for et operativt jagerflydetasjement er den 36 år gamle jagerflypiloten familiemann – i likhet med mange av de nærmere nitti menneskene som skal jobbe sammen i Afghanistan. Nergård er gift, har to småjenter og en verdensborger til på vei.

– Det er viktig at de hjemme har noen å henvende seg til for å få hjelp og derfor er hjemmestøtten etablert. Det er jo gjerne slik at en må være to hjemme for å få ting til å gå rundt. Det å sende ut et familiemedlem er et stort inngrep i en familie, sier familiepappaen alvorlig.

VIKTIG MED TRYGGHET TIL SJEFEN

En reflektert og solid sjef. Liten av vekst, men en stor leder skal vi tro hans folk. Og vi tror dem. Han er rolig og avbalansert av natur – det kan komme godt med når stressnivået øker i Kabul.

– Vi kommer til å operere med svært innskrenket frihet og det vil stilles veldig høye krav til den enkelte når det gjelder indre disiplin i forhold til det å følge regler, sier detasjementssjefen.

Han mener en leder skal være forutsigbar i det at gjør en noe bra så blir det lagt merke til og gjør en noe galt så blir det korrigert. Det skaper trygghet til sjefen, sier han. – Jeg vil være tydelig på hvordan jeg ønsker å ha ting, hvordan jeg ønsker å drifte og hvordan jeg vil ha det og hvilke regler som skal følges – det er med på å skape klare, trygge rammer innenfor hvordan vi skal operere, noe som gir folk handlingsfrihet og frihet under ansvar innenfor de rammene som er gitt, sier oberstløytnanten.

OPERATIV SUKSESS SIKRES GJENNOM GOD HJEMMESTØTTE

– Vår jobb er å bidra til å skape et godt og trygt miljø for de som blir igjen hjemme. Tryggheten om at de hjemme får en god oppfølging gjør at de ute kan konsentrere seg om den viktige jobben de skal utføre. Rekrutteringen til nye oppdrag vil være enklere når både de hjemme og de som reiser ut opplever at hjemmestøtten har noe å bidra med.

**MAJOR TERJE EVJEN,
LEDER HJEMMESTØTTEN
BODØ HOVEDFLYSTASJON**

AVHENGIG AV HVERANDRE

– Det krever et ganske stort vedlikeholdsapparat for å holde flyene operative, både av personell og materiell. Derfor spiller god dialog, nødvendig koordinering og tett samarbeid en avgjørende rolle når det skal planlegges og gjennomføres operasjoner som dette.

**FENRIK ESPEN BRANDSLET,
FORSVARETS LOGISTIKKORGANISASJON
BODØ HOVEDFLYSTASJON**

IKKE UTE PÅ EGNE VEGNE

– Den enkelte deltaker er ikke “ute på tur” på egen hånd i Afghanistan. Han og hun representerer Forsvaret, Norge og det internasjonale samfunnet. Dette stiller høye krav til kulturkunnskap for å få en forståelse for land og folk, ikke minst for å kunne oppføre seg “riktig”. Kunnskap gir innsikt!

**MAJOR SVERRE STAI,
STASJONSPREST
ØRLAND HOVEDFLYSTASJON**

– FORVENTNINGER OG FORHÅPNINGER!

Generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL) har både forventninger og forhåpninger til deltakelsen i International Security Assistance Force (ISAF). Forventninger til at personellet gjør en best mulig jobb, slik nordmenn er kjent for i utenlandsoperasjoner. Forhåpninger om at innsatsen bidrar til å utvikle Afghanistan i positiv retning!

Men bruk av jagerfly i en fredsstøttende operasjon? Kort og godt er ris bak speilet, mener GIL. – Flyenes tilstedeværelse kan bidra til å forebygge væpnede anslag fra anti-regjeringsstyrker som ønsker å destabilisere nasjonens utvikling. Dermed beskytter flyene de nasjonale og internasjonale institusjoner som gjenoppbygger et samfunn ødelagt av tiår med krig.

– Erfaringsmessig vet vi at fly i et område demper tilløp til uroligheter på bakken. Flyene har kort og godt en preventiv virkning – gjennom såkalt show of force – og det uten å bruke noen form for våpen. Og nettopp det er jo den ønskede situasjonen!

MÅ KUNNE DOMINERE

GIL minner om at ISAF-bakkestyrkene er relativt små, veldig spredt utgruppert og med liten ildkraft. – Føy til at landet er stort med dårlige kommunikasjoner. Da ser vi jo lett hvordan jagerflyene er utmerkede verktøy for å støtte bakkestyrkene. Det er selvsagt også en ekstra motivasjon for F-16

detasjementet at vi skal støtte norske bakkestyrker i området, slik at de sammen med multinasjonale og lokale kolleger kan løse vanskelige oppgaver.

En relativ fersk FN-rapport fastslår blant annet at fredsbevarende styrker må kunne dominere den sterkeste parten i et konfliktområde kvalitetsmessig, og at styrker som ikke kan avskrekke aggresjon vil invitere til det. Også av den grunn er jagerfly viktig

VIKTIG BIDRAG: Stein Erik Nodeland har forhåpninger om at Norges jagerflybidrag i ISAF kan bidra til å utvikle Afghanistan i positiv retning!
Foto: Trond Høyvik

i området, ettersom denne type plattform representerer stor ildkraft. Sist, men ikke minst: det har noe med stridsmoralen å gjøre at ISAF-personellet kan få luftstøtte på svært kort tid, om behovet skulle oppstå.

HØYT BEVISSTHETSnivÅ

Da Norge deltok med F-16 fra oktober 2002 til april 2003 i Operation Enduring Freedom, ble luft-til-

bakke-våpen brukt ved tre anledninger. Våpen som traff sine militære mål gjennom nøye fastlagte prosedyrer. Såkalt “feilbombing” forekom ikke, blant annet på grunn av dyktige piloter i kombinasjon med nøye forhåndsbestemte prosedyrer for kvalitetssikring av beslutningsprosessen på forskjellige nivåer i kommandokjeden samt et tett samarbeid med bakkestyrker. – Rules of Engagement i ISAF blir intet unntak!

SPREDT UTGRUPPERT: – ISAF-bakkestyrkene er relativt små, veldig spredt utgruppert og med liten ildkraft. Og Afghanistan er stort med dårlige kommunikasjoner. Da ser vi jo lett hvordan jagerflyene er utmerkede verktøy for å støtte bakkestyrkene. Det er selvsagt også en ekstra motivasjon for F-16 detasjementet at vi skal støtte norske bakkestyrker i området, slik at de sammen med multinasjonale og lokale kolleger kan løse vanskelige oppgaver, fremhever generalmajor Stein Erik Nodeland.

Foto: Torbjørn Kjosvold/FMS

INNSATS “WORLD WIDE”

Helikoptre i Libanon, maritime patruljefly over Middelhavet, FN-observatører i Afrika, AWACS-operasjoner i USA, C-130 H Hercules med nødhjelp, luftkontrollenhet i Litauen; listen over Luftforsvarets operasjoner utenlands – herunder støtte til humanitære organisasjoner – kan gjøres lang – hva angår innsatsområder og kapasiteter.

Helt siden FN ble dannet i 1945, har organisasjonen vært en av hjørnesteinene i norsk utenrikspolitikk. På samme måte som NATO har vært det siden 1949. Fellesnevneren er norske kvinner og menn,

*For første gang i historien, deployerte Luftforsvaret et maritimt overvåkingsfly (Orion) i en skarp operasjon utenlands; som opererte ut fra Sicilia høsten 2005.
Foto: Torgeir Haugaard/
FMS*

som har gjort en personlig innsats for nødstilte i urolige hjørner av verden. Og en solid innsats, noe alle tilbakemeldinger fastslår, gang på gang!

NATO's stabiliseringsoperasjon i Afghanistan, ISAF, som har et klart FN-mandat, forblir vårt hovedsatsingsområde

FORSVARSMINISTER ANNE-GRETE STRØM-ERICHSEN I STORTINGET 09 11 2005

C-130 H Hercules har siden innfasingen i 1969 vært en gjenganger i mange deler av verden. Foto: Lars Aamodt/CCT

*Helikoptermiljøet har deltatt i Libanon, i Bosnia/Hercegovina og i Kosovo.
Foto: Torbjørn Kjosvold/FMS*

*Norge stiller jevnlig med personell i AWACS-programmet. Etter terrorangrepene i USA i 2001, opererte E-3-fly i amerikansk luftrom.
Foto: Torgeir Haugaard/FMS*

Luftforsvaret har bidratt med enkeltpersoner i NATO- og i FN-styrker, som i Libanon, UNIFIL. Foto: Torbjørn Kjosvold/FMS